

مسجد؛ رسانه اسلام / کارکردهای رسانه ای مسجد چیست؟

اگر مسجد رسانه اسلام است آیا واقعاً ما از این رسانه به خوبی بهره برده‌ایم؟ چه ابزارهای رسانه‌ای در مسجد وجود دارد؟ تفاوت رسانه مسجد با سایر رسانه‌ها در چیست؟

اگر مسجد رسانه اسلام است آیا واقعاً ما از این رسانه به خوبی بهره برده‌ایم؟ چه ابزارهای رسانه‌ای در مسجد وجود دارد؟ تفاوت رسانه مسجد با سایر رسانه‌ها در چیست؟

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: یادداشت تحلیلی پیش رو به مناسبت روز جهانی مسجد به کارکردهای رسانه ای مسجد پرداخته است.

انسان‌ها همواره از وسیله‌های برای برقراری ارتباط استفاده می‌کنند تا بتوانند پیام خود را به دیگران برسانند. وسایل ارتباطی به مرور زمان تغییر یافته و پیشرفت کرده تا اینکه امروزه به صورت وسایل ارتباط جمعی همچون اینترنت و فضای مجازی، ماهواره، تلویزیون، مطبوعات و ... در آمده است.

در دوران کنونی، وسایل ارتباط جمعی همگان را اسیر خود کرده و اراده و اختیار را از اغلب انسان‌ها ربوده است تا آنجا که در بسیاری از موارد، افراد چنان به رسانه‌ها اعتماد می‌ورزند که هر طور شده باید در ساعت معینی از آن استفاده کنند. تأخیر یا فقدان دستیابی به این رسانه‌ها، موجب از بین رفتن تعادل آنان را فراهم می‌سازد و زمانی که به آن می‌رسند، قدرت اندیشه از آنان سلب می‌شود.

از این روچنین افرادی بدون هیچ تردید یا تفکری، نوشته یا آموزه‌های ارائه شده در این رسانه‌ها را می‌پذیرند و بر مبنای یافته‌های آن رسانه عمل می‌کنند، غافل از اینکه وسایل ارتباطی در عقاید، افکار، فرهنگ، آداب و رسوم مردم اثر گذاشته و به راحتی می‌تواند افراد را به سوی هدف خاصی که مد نظر است، هدایت یا گمراه سازند.

مک لوهان، یکی از نظریه‌پردازان غرب در زمینه ارتباطات، معتقد است، منشأ تغییرات اجتماعی، رسانه‌ها، ارتباط جمعی‌اند.

اگرچه اندک زمانی پیش نیست که وسایل ارتباط جمعی مورد استفاده انسان قرار گرفته و می‌تواند سبب جهت‌دهی و تغییر در افراد گردند؛ اما دین مبین اسلام از ۱۴۰۰ سال پیش، نیاز انسان به ارتباطات و رسانه‌ها را در نظر گرفته و یک رسانه تأثیرگذار مثبت را به جوامع بشری معرفی کرده و آن مکان مقدسی به نام مسجد را قرار داده است. البته هرگاه نام مسجد به میان می‌آید و یا چشم انسان به گلدسته‌های مساجد افتد، نماز و عبادات و مسائلی از این قبیل را در ذهن تداعی می‌کند و تنها افراد کمی هستند که ذهنشان روی کارکرد رسانه‌های مسجد می‌رود.

اگر ساخت مسجد یعنی کعبه را به زمان حضرت آدم(ع) برگردانیم، سابقه تاریخی وجود این رسانه همزاد با تاریخ بشر است.

این حقیقت تاریخی در آیات قرآنی نیز مورد تأیید قرار گرفته است: «إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ» نخستین خانه‌ای که برای مردم (و نیایش خداوند) قرار داده شد، همان است که در سرزمین مکه است که پربرکت و مایه هدایت جهانیان است.

شاید بتوانیم نشانه‌های کارکرد رسانه‌های مسجد را به زمان حضرت ابراهیم(ع) مستند کنیم. در روایتی در تفسیر قمی می‌خوانیم هنگامی که ابراهیم دستور اعلان حج را دریافت نمود، عرض کرد خداوند، صدای من به گوش مردم نمی‌رسد! خداوند به او فرمود: «أَذِّنْ عَلَيْكَ الْأَذَانُ وَ عَلَيَّ الْبَلَاغُ» ابراهیم بر محل مقام را گذاشت و بر من به گوش آن‌ها رساندن را. ابراهیم آمد و انگشت بر گوش گذاشت و رو به سوی شرق و غرب کرد و صدا زد: «أَيُّهَا النَّاسُ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْحَجُّ إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ فَأَجِيبُوا رَبَّكُمْ» ای مردم! حج خانه، دعوت پروردگارتان را اجابت کنید.

خداوند صدای او را به گوش همگان حتی کسانی که در پشت پدران و رحم مادران بودند رسانید و آن‌ها در پاسخ گفتند: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ...

اگر مسجد رسانه اسلام است آیا واقعاً ما از این رسانه به خوبی بهره برده‌ایم؟ چه ابزارهای رسانه‌ای در مسجد وجود دارد؟ تفاوت رسانه مسجد با سایر رسانه‌ها در چیست و اعتماد مردم به این رسانه در چه حد است؟ این رسانه مقدس که گاهی دست اهل آن بوده است و گاهی دست نااهل آن؛ آیا استفاده ابزاری از آن صورت نگرفته است؟

متن و محتوا

در عصری که تحول شگرف ارتباطات و عصری که از آن به دهکده جهانی و یاد می‌شود و عصری که روزنامه‌ها، مجلات، رادیو و تلویزیون، اینترنت، ماهواره و... نهایت تلاش خویش را در جذب مخاطب انجام داده و هر روز بر تنوع کار خویش می‌افزایند، نباید از نقش رسانه‌ای مسجد و ویژگی‌های منحصر به فرد آن غفلت ورزید. چراکه در دنیای امروز اولاً پیشرفته‌ترین کشور بعد از دارا بودن ذخایر نفت، کشوری است که رسانه آن قوی‌تر باشد. ثانیاً مؤثرترین عامل در مسائل سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و حتی نظامی، رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی هستند.

هرچند ممکن است چنین برداشت شود که با وجود وسایل ارتباط جمعی پیشرفته امروزی، نقش رسانه بودن مساجد اهمیت قبلی خود را ازدست داده، ولی به دلیل پراکندگی مساجد در جوامع اسلامی و گسترش آن‌ها در تمام نقاط شهری و روستایی از یکسو و ازسوی دیگر حرمت، قداست و معنویت خاصی که این مکان مقدس نزد مخاطبینش دارد، سبب شده تا مساجد همواره نقش مهم و غیر قابل انکار رسانه‌ای خود را حفظ کنند.

مسجد رسانه پیامبر (ص) و اهل بیت (علیهم‌السلام)

نقل شده شخصی به حضور رسول خدا (ص) آمد و عرض کرد: در محله و جهنیه و کشته‌ای پیدا شده است.

آن حضرت برخاستند و به مسجد آن محل رفتند. مردم دهن به دهن از ورود آن حضرت آگاه شدند و همگی در مسجد اجتماع کردند. پیامبر به آن‌ها فرمودند: این شخص کشته شده را چه کسی کشته است؟

عرض کردند: ای رسول خدا! ما خبر نداریم. پیامبر (ص) با لحن سرزنش‌آمیزی فرمود: به راستی آیا شخصی در میان مسلمانان کشته شده، ولی آن‌ها قاتل او را نمی‌شناسند؟! سوگند به آن خدائی که مرا به حق مبعوث به نبوت کرد، اگر اهل آسمان و زمین در خون شخص مسلمانی شرکت نمایند و راضی به آن شوند، خداوند همه آنان را با صورت به آتش دوزخ می‌افکند.

اهل بیت (علیهم‌السلام) هم از این رسانه کمال بهره را می‌بردند. بسیاری از خطبه‌های امیرالمؤمنین (ع) در مسجد ایراد می‌شد. خطبه فدکیه حضرت زهرا (س) از رسانه مسجد تبلیغ شد. امام حسن (ع) برای آگاه سازی مردم از خطر حمله معاویه، از رسانه مسجد کمک گرفت. پس از واقعه عاشورا با قرائت خطبه‌های آتشین امام سجاد (ع) در مسجد اموی دمشق، دگرگونی در حال مردم به وجود آمد، به گونه‌ای که به تعبیری درو دیوارهای مسجد به لرزه افتاد.

امام باقر و امام صادق (علیهم‌السلام) کرسی درس خویش را در مسجد مدینه برپا کردند و به وسیله این رسانه، شاگردان موفقی تربیت نمودند.

مسجد کارکرد رسانه‌ای خود را تا ظهور امام زمان (عج) حفظ خواهد کرد، کما اینکه در عصر غیبت هم مساجدی مثل مسجد سهله و مسجد جمکران رسانه خاص برای آن امام غایب هستند.

مسجد رسانه خلفا و حکومت‌ها

دولت و خلفانیز برای بیان دستورات خاص خود از این رسانه بهره می‌بردند. پس از رحلت پیامبر اعظم (ص) ابوبکر در مسجد النبی بالای منبر رفت و اعلان خلافت نمود و دو سال بعد عمر نیز با رفتن به فراز منبر ضمن شمردن فضائل سلف خود، خلافت خود را اعلام نمود.

بعد از اینکه یزید از دنیا رفت، طبق معمول، فرزندش که معاویه نام داشت، جانشین او شد. هرگاه معاویه بن یزید می‌خواست؛ دوکنیز؛ یکی کنار سر او و دیگری پایین پای او می‌زدند؛ ایستادند تا خلیفه را از گزند حوادث حفظ کنند. هنوز چهل روز از خلافتش نگذشته بود که شبی دو کنیز با خیال اینکه خلیفه به خواب رفته، با همدیگر سخنانی رد و بدل کردند.

کنیزی که بالای سر خلیفه بود به کنیزی که پایین پای او قرار داشت گفت: خلیفه مرا از تو بیشتر دوست می‌دارد؛ اگر روزی سه بار مرا نیند آرام نمی‌د. کنیز پایین در پاسخ گفت: مرده شو؛ شوی تو و خلیفه ات را ببرد که جای هردوی شما جهنم است!

معاویه این مطلب را شنید، بسیار خشمگین شد. می‌خواست برخیزد و آن کنیز را به قتل رساند، ولی با خود گفت: بگذار همچنان خود را به خواب بزنم، بینم بحث این دو کنیز به کجا می‌کشد. کنیز بالا سر گفت: به چه دلیل جای من و خلیفه در دوزخ است؟ کنیز پایین پای گفت: زیرا هم پدرش یزید و هم جدش معاویه غاصب این مقام بودند، اینک این خلیفه جای پدرش نشسته و در واقع حق کسانی را که سزاوار این مقام هستند غصب کرده است. معلوم است که جایگاه غاصب و ظالم جهنم است.

معاویه بن یزید که خود را به خواب زده بود، بعد از شنیدن این مطلب در فکر فرو رفت و با خود گفت: کنیز پایین پا، درست می‌گوید؛ سخنش مطابق حق است.

فردای آن شب، معاویه تصمیمی گرفت و باید تصمیم خود را به گوش مردم می‌رساند. معاویه بن یزید مسجد را بهترین رسانه برای رساندن تصمیم خود به گوش دیگران دید. از این رو فرمان داد اعلام کنند مردم به مسجد بیایند تا مطالب تازه و ای را به آنان گزارش دهد.

مردم از کارها دست کشیده، برای شنیدن خبر تازه خلیفه به سوی مسجد هجوم آوردند. مسجد و اطراف آن پر از جمعیت شد. معاویه بالای منبر رفت و گفت ای مردم بدانید که بدن من جز پوست و استخوان چیزی نیست و طاقت آتش سوزان جهنم را ندارد و حقیقت این است که من لیاقت خلافت را ندارم. خلافت مال من و آل ابوسفیان نیست. خلیفه برحق و امام واجب الطاعه فرزند رسول خدا (ص) علی بن الحسین امام سجاد (ع) است. بروید و با او بیعت کنید که سزاوار خلافت اوست و من در این مدت حق او را غصب کردم.

خلیفه وقتی این را گفت و از منبر پایین آمد و به سوی خانه رفت و در را به روی خود بست و تمام امور خلافت را رها ساخت. آنگاه که مادرش از جریان مطلع شد نزد او آمد، دو دستش را بلند کرد و بر سر خود زد و گفت: ای معاویه! کاش نطفه تو خون حیض می‌شد و به کهنه می‌ریخت و ننگ دودمان خود نمی‌شدی. معاویه گفت: ای کاش همانطور بود تا به ننگ فرزندی یزید گرفتار نمی‌شدم.

حتی رضاخان هم به دنبال این بوده تا از کارکرد رسانه و ای مسجد استفاده کند. می‌گویند روزی رضاخان با وزرای خود به رامسر رفته بودند، رضاخان خواست چهره مذهبی خود را به مردم نشان دهد. از این رو وارد مسجدی شد که در آن روضه و ای برپا بود.

سخنران مسجد (آقای حبیبی قاسم و آبادی) همین که چشمش به رضاخان افتاد، با صدای بلند گفت: بار الهی! شاهنشاه ایران و کابینه و اش را از بهشت نجات فرما! رضاخان و دیگر وزرا بدون اینکه متوجه دعا شوند، بلند گفتند: آمین.

پایگاه عبادی مسجد، در جریان پیروزی انقلاب اسلامی ایران نیز از نقطه و ای های شروع و در حین تداوم و گسترش مبارزه تا پیروزی و حتی بعد از آن، تبدیل به یک رسانه نیروبخش و تحرک و آفرین و اطلاع و رسان شد. رسانه و ای که اصلاً در محاسبات آن روز به حساب نمی‌آمد. این رسانه تأثیرگذار نقش محوری حرکت و ای های انقلابی را بر عهده گرفت، به طوری که خود محمدرضا شاه می‌گوید: گروه و ای های مسلح، از کمیته و ای های که در پناه مساجد تشکیل می‌شد، دستور

تفاوت رسانه مسجد با دیگر رسانه‌ها؛ zwnj&

این رسانه هدفمند، دینی تفاوت؛ zwnj& های بسیاری با رسانه؛ zwnj& های دیگر دارد. برخی از تفاوت؛ zwnj& های آن عبارتند از:

1- بر خلاف اکثر رسانه‌ها؛ zwnj& های دنیا که توسط مشرکین و معاندین اسلام، اداره و یا تأیید می‌شود؛ zwnj& رسانه مسجد از نفوذ مشرکین و منافقین در امان است. چنانکه قرآن می‌فرماید: لاَ تَجْعَلُ لِّلْمُشْرِكِينَ مِمَّا يَتَّبِعُونَكَ مِنْ أَهْلِ دِينِكَ حِزْبًا ۚ لَّيْسَ لَهُمْ شَيْءٌ مِنْ عَمَلِكُمْ فَاعْمَلْ لَهُمْ يَوْمَ تُخْرَجُونَ مِنْ حَيْثُ بُدِّلَ الْقَوْمُ ۖ هُمْ يُضِلُّونَ سَبِيلَ ۚ

2- رسانه مسجد، پیامی را ارائه می‌دهد که از وحی و اهل بیت (ع) باشد و در تربیت و رشد مخاطبین دخالت داشته باشد، بر خلاف رسانه‌ها؛ zwnj& های دیگر که هر خبری را می‌گیرند و ارائه می‌دهند؛ zwnj&.

3- رسانه مسجد اختصاص به هیچ ارگان و حزبی و تابع هیچ نهادی نیست، اما هیچ رسانه؛ zwnj& ای نیست که به جایی وابسته نباشد و افکار عمومی را به سمتی خاص که نهادهای سیاسی و حکومت؛ zwnj& های قدرتمند و غالب دنیا می‌خواهند، سوق ندهند؛ zwnj&.

4- برخلاف رسانه‌ها؛ zwnj& های دیگر که همدیگر را نفی می‌کنند؛ zwnj&، هیچ مسجدی، دیگر مساجد را نفی نمی‌کند؛ zwnj&، بلکه مساجد مؤید یکدیگرند.

5- وجود مسجد در هر مکانی موجب رشد مردم و تقویت باورهای دینی آنان می‌شود؛ zwnj&، اما وجود برخی رسانه‌ها؛ zwnj& مردم را از دین و دینداری دور می‌کند؛ zwnj&.

6- برخلاف سایر رسانه‌ها؛ zwnj& و ادیان که پذیرش هفتگی، ماهیانه و سالیانه دارند، مسجد پذیرش روزانه داشته و تعطیل بردار نیست.

7- رسانه‌ها؛ zwnj& یا ناطق؛ zwnj& اند (رادیو و تلویزیون) یا مکتوب (روزنامه؛ zwnj& ها) و یا الکترونی (ماهواره و اینترنت)؛ اما مسجد هرکسی را به نحوی اطلاع؛ zwnj&، رسانی می‌کند؛ zwnj&، گاهی نگاه به ساختمان مسجد و یا خطوط نوشته شده در آن و... پیام دهنده و بیدارکننده است.

ابزارهای رسانه؛ zwnj& ای مسجد

رسانه مسجد ابزارهای متعددی برای اطلاع؛ zwnj&، رسانی در اختیار دارد. هریک از این ابزارها با کارکردی ویژه در اطلاع؛ zwnj&، رسانی، نقش ایفا می‌کند؛ zwnj&، منبر، مناره و مأذنه، اجتماعات دینی و عمومی و خودساختمان مسجد، برخی از ابزارهای رسانه؛ zwnj& ای مساجد هستند که به نحوی در جهت آگاهی بخشی و همراه سازی افکار مخاطبان، نقش؛ zwnj& آفرینی می‌کنند؛ zwnj&، در این بخش کارکرد هریک از این؛ zwnj& ها را به طور جداگانه بررسی خواهیم کرد.

۱. ساختمان مسجد

منظور از ساختمان مسجد، معماری و نوع سازه به کاررفته در آن می‌باشد؛ zwnj& که افراد ناآشنا و تازه وارد به شهر را به محض چشم افتادن به آن راهنمایی نموده و آگاهی می‌دهد؛ zwnj&، کارکردی که امروزه تابلوهای راهنمایی و رانندگی ایفا می‌کنند؛ zwnj&، پیش؛ zwnj& تر از آن مساجد بوده است.

از دیگر کارکرد رسانه؛ zwnj& ای ساختمان مسجد، یادمان سازی در محل جنگ؛ zwnj& ها و وقایع است. مشاهده این مساجد، خود، ذهن مخاطب را به سوی آن حادثه معهود رهنمون می‌کند؛ zwnj&، ساخت مساجد سببه در محل جنگ خیبر و ساخت مسجد در مکه که رسول الله (ص) نماز خوانده بود و یا ساخت مسجد شکر در صحرای طبرستان به یاد شکست مفتضحانه آمریکا در صحرای طبرستان است؛ zwnj&، باشد.

شیخ مرتضی انصاری(ره)، یکی از مراجع بزرگ تقلید است که به سال ۱۲۸۱ هجری قمری در نجف اشرف از دنیا رفت و مرقد شریفش در همان جاست، دو کتاب معروف درسی حوزه^{۲۱}؛های علمیه به نام مکاسب و رسائل از تألیفات اوست.

روزی یکی از مقلدین او که از تاجر محترم و متدین بود، در مسیر راه خود به مکه برای انجام حج، به نجف اشرف به حضور شیخ انصاری آمد و مبلغی تقدیم کرد و گفت: این مبلغ، از مال خالص (و خمس داده) من است، آن را بردارید و برای خود خانه^{۲۲}؛ای بخرید و از مستأجری راحت شوید.

شیخ، آن پول را پذیرفت و آن تاجر به مکه رفت، اما شیخ با آن پول مسجد خوبی در محله^{۲۳}؛صغیر؛ در نجف اشرف بنا کرد که اکنون به مسجد^{۲۴}؛ترک؛ معروف است و از زمان تأسیس تاکنون، همواره محل درس و بحث علماء مراجع تقلید بوده و مکانی بسیار پر برکت شده است.

آن تاجر در مراجعت از مکه، به نجف اشرف آمد و به حضور شیخ انصاری (ره) شرفیاب شد و پس از احوالپرسی، عرض کرد: آیا خانه خریدید؟

شیخ گفت: آری خریدم، سپس آن تاجر را با خود به کنار آن مسجد برد و آن را به او نشان داد و فرمود: این مسجد را با آن پولی که دادی بودی بنا کردم.

تاجر گفت: من این پول را برای خانه داده بودم، نه برای مسجد!

شیخ گفت: چه خانه^{۲۵}؛ای بهتر از این مکان مقدس؟ که عبادت خدا در آن می^{۲۶}؛شود، (مردم با دیدن این ساختمان به یاد خدا و عبادت او می^{۲۷}؛افتند.) ما به زودی از این دنیا کوچ می^{۲۸}؛کنیم، اگر با آن پول، خانه می^{۲۹}؛خریدم بعد از من ورثه منتقل می^{۳۰}؛شد، ولی این ساختمان (مسجد) باقی و ثابت است و به کسی منتقل یا بخشیده نمی^{۳۱}؛شود و فروش نمی^{۳۲}؛گردد.

تاجر، از این عمل نیک انسانی و اجتماعی شیخ، شاد گردید و علاقه^{۳۳}؛اش به شیخ انصاری (ره) بیشتر شد.

۲. مناره و مأذنه

از دیگر قسمت^{۳۴}؛های مسجد که کارکرد رسانه^{۳۵}؛ای دارد مأذنه یا مناره است. مناره یا مأذنه، جایگاهی است برای اعلام مراسم مذهبی به خصوص برای دعوت مسلمین با اذان به نمازهای پنج^{۳۶}؛گانه.

به خاطر ارتفاع مناره و مأذنه^{۳۷}؛ها، یکی از کاربردهای دیگر این محل^{۳۸}؛ها، اعلان حوادث مهم بوده است.

در دهه چهل و پنجاه که به دلیل سلطه نظام سیاسی پهلوی بر وسایل ارتباط جمعی، نیروهای انقلاب از حق هرگونه فعالیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی محروم بودند. مساجد مناسب^{۳۹}؛ترین رسانه ارتباط جمعی به منظور آگاهی بخشی به مردم و نیز مهم ترین پایگاه برای هدایت و سازمان^{۴۰}؛دهی نیروی انقلاب به شمار می^{۴۱}؛رفت... درحقیقت مسجد اصلی^{۴۲}؛ترین مرکز ارتباطی و اطلاعاتی بود که امکان خبرگیری از تمامی وقایع وجود داشت. زمانی که مؤذن، اذان نا به هنگام سر می^{۴۳}؛داد، همگان می^{۴۴}؛فهمیدند که حادثه^{۴۵}؛ای مهم، اتفاق افتاده و خود را به مسجد می^{۴۶}؛رساندند تا از آن خبر آگاه شوند.

در زمان جنگ تحمیلی هم در شهرهایی که بمباران هوایی صورت می^{۴۷}؛گرفت، معمولاً مناره و مأذنه^{۴۸}؛ها رسانه^{۴۹}؛ای برای پخش آژیر قرمز و اعلان خطر بمباران و یا اعلان وضعیت سفید شده بود.

۳. منبر

از مهمترین ابزارهای رسانه^{۵۰}؛ای مسجد، منبر است. سخنرانی^{۵۱}؛های رسمی، موعظه^{۵۲}؛های اخلاقی و اعلان خلافت همه و همه از این رسانه به گوش همگان می^{۵۳}؛رسید.

در طول تاریخ اسلام، مسلمانان جایگاه منبر را بسیار مقدس می^{۵۴}؛شمارند. در نگاه آنان خطیبی که بر فراز

منبرمی‌رود، در واقع در جای شخصی بلند مرتبه مانند رسول‌الله(ص) می‌نشیند و این اقتضا می‌کند که آن شخص خود را متخلق به ویژگی‌های همچون آن بزرگوارینماید. از این رو، اگر افراد نالایقی این رسانه مقدس را تصرف کنند، مورد اعتراض مردم متدین واقع می‌شوند.

از نظر مسلمانان تاریخچه این ابزار رسانه‌ای مسجد به زمان پیامبر اکرم(ص) بر می‌گردد. آن حضرت بر فراز منبر می‌نشست و مردم را موعظه می‌نمود و یا از نزول فرشته وحی و آیات وحیانی خبر می‌داد و یا مفاهیم و آموزه‌های اسلام را به مردم آموزش می‌داد.